MANUÁL ETABLOVÁNÍ INTERDISCIPLINÁRNÍ SPOLUPRÁCE

INSPIROVÁNO
COCHEMSKOU PRAXÍ

VÁŽENÍ ODBORNÍCI V OBLASTI ROZVODOVÝCH ŘÍZENÍ,

TENTO MANUÁL VZNIKL PRO VÁS - SOUDCE, PRACOVNÍKY OSPODŮ, ADVOKÁTY, MEDIÁTORY, PSYCHOLOGY, SOCIÁLNÍ PRACOVNÍKY, SOUDNÍ ZNALCE A PRACOVNÍKY NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ. PRO TY, KTEŘÍ CHTĚJÍ POZMĚNIT ZPŮSOB SMÝŠLENÍ A PŘÍSTUP K ŘEŠENÍ OPATROVNICKÝCH SPORŮ. KVŮLI DĚTEM, KTERÝCH SE ROZVOD/ROZCHOD TÝKÁ, JEJICH RODIČŮM I SOBĚ SAMÝM, ABY VÁS TĚŠILO DĚLAT VAŠI PRÁCI A ZAŽÍVAT SPOLU S DĚTMI A RODIČI ÚSPĚCHY V ŘEŠENÍ JEDNÉ Z NEJTĚŽŠÍCH ŽIVOTNÍCH SITUACÍ. MANUÁL PŘINÁŠÍ ODPOVĚDI NA OTÁZKY PROČ JE ZMĚNA POTŘEBNÁ A NUTNÁ, CO TATO ZMĚNA MŮŽE ZNAMENAT PRO VÁS A VAŠE KOLEGY A JAK TUTO ZMĚNU UVÉST V ŽIVOT.

MARKÉTA NOVÁKOVÁ
ZAKLADATELKA COCHEM.CZ

PŘEDMLUVA

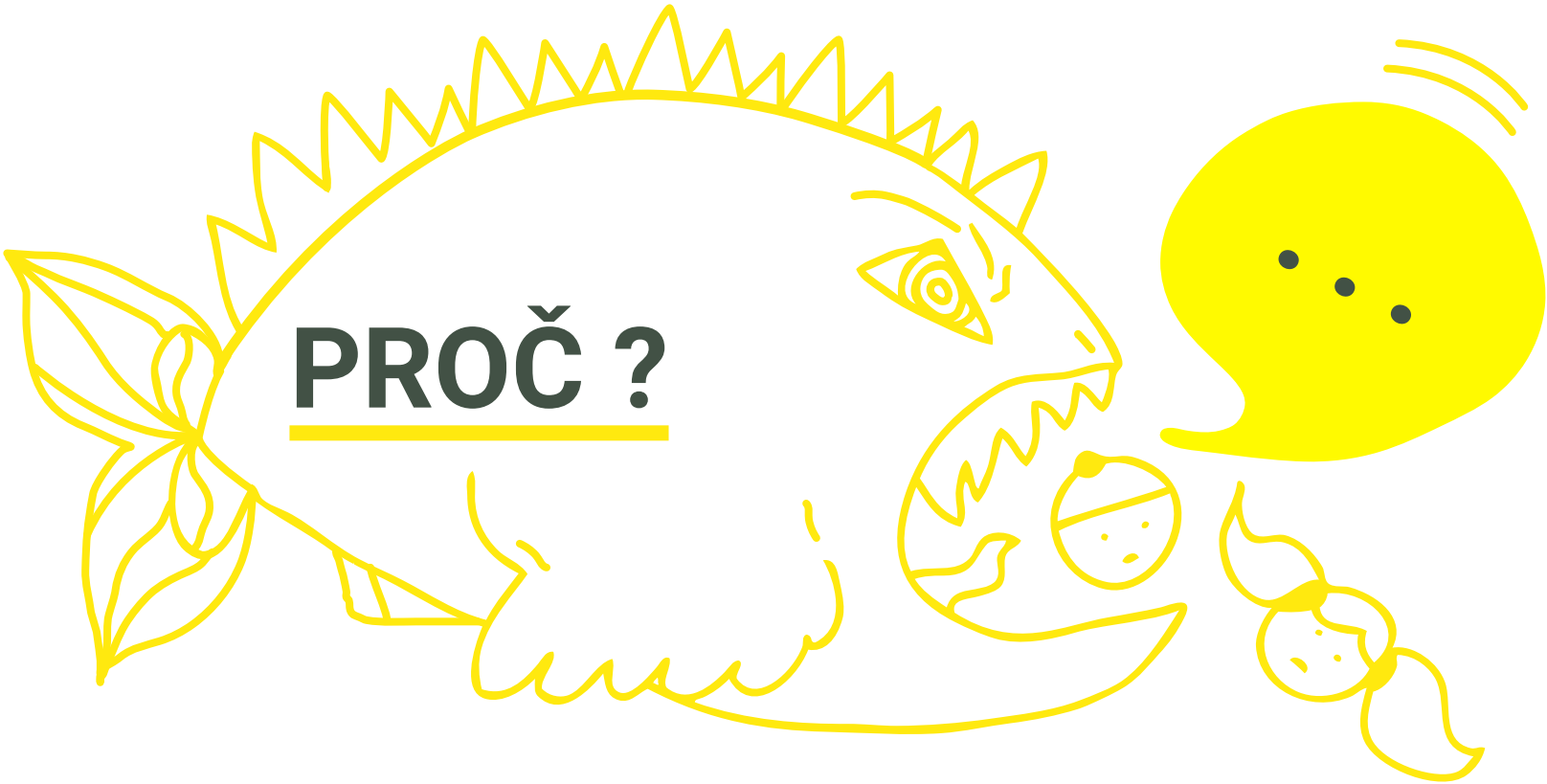
PROČ ?

HLAVNĚ KVŮLI DĚTEM

A chceme-li pomoci jim, musíme zároveň pomoci jejich rodičům. Dle názoru psychologů je naprostá většina rodičů schopná o své děti pečovat.

NENÍ DŮVOD, ABY DÍTĚ ROZVODEM/ROZCHODEM ZTRATILO JEDNOHO RODIČE

Nejtěžším úkolem a předpokladem úspěchu je změnit smýšlení celé společnosti a zejména rozcházejících se rodičů. Ti si často nejsou vědomi faktu, že mají společnou rodičovskou odpovědnost a budou muset rozhodovat o významných věcech týkajících se jejich dítěte ve vzájemné shodě - a doufejme, že s přibývajícím věkem dítěte, také s ohledem na jeho přání a názor.

MAGICKÝCH 80%

Podle soudů se 80% případů vyřeší dohodou rodičů v době kratší než 6 měsíců. Zdálo by se tedy, že změna není potřebná.

ALE

- Není sledováno, jakou "trvanlivost" tyto dohody mají (tedy kolik z těchto případů je znovu otevřeno, protože rodiče v praxi dohodu neumí realizovat nebo se se soudním rozhodnutím nesmíří).
- Průběh opatrovnického řízení je přímo ovlivněn postupem soudu a OSPOD a je potřeba zohlednit mnoho dílčích faktorů ("historické" zatížení soudu, regionálně podmíněné zatížení OSPOD aj.). V ČR panuje poměrně velká roztříštěnost a nejednotnost postupu v rámci daných profesí.
- Nesmíme zapomínat na děti ve zbylých 20% případů! I ony mají právo na zajištění podpory a pomoci. A my jsme povinni jim ji poskytnout.

V ČEM JE PROBLÉM?

V řešení konfliktu často selháváme. Rodiče nejsou schopni svou rodičovskou odpovědnost realizovat společně a odborníci neumí jednomu rodiči pomoci do řešení zapojit i toho druhého. Problematické je rutinní nastavení systému v řešení rodičovského sporu, které přímo či nepřímo vede rodiče k tomu, aby spor vedli a snažili se z něj vyjít, jako "ten lepší rodič".

RODIČE POTŘEBUJÍ:

- respekt - Oba jste důležití pro své dítě.
- důvěru - Věříme, že svůj konflikt zvládnete vyřešit.
- pomoc - Pomůžeme Vám naučit se domlouvat v zájmu Vašeho společného dítěte.
- zplnomocnit ke znovupřevzetí společné rodičovské odpovědnosti - Rozhodnutí je na Vás.

POZICE RODIČE:

Do chvíle, než se začne řešit úprava poměrů dítěte po rozvodu/rozchodu, je pro stát rodič dobrým rodičem. Nezpochybňuje jeho rodičovské kompetence, nekontroluje, v jakém prostředí své dítě vychovává, nehodnotí a nesrovnává. Jakmile však tato situace nadejde, je rodič nucen obhajovat se coby dobrý a způsobilý a dokonce by měl ze srovnání vyjít jako ten lepší, chce-li o své dítě dále pečovat, vychovávat jej, trávit s ním svůj čas. Takový přístup ke smírčímu řešení nevybízí.

POZICE STÁTU:

Stát zasahuje do řešení situace v podobě soudu a OSPOD, aby chránil zájem dítěte. Hodnotí rodiče, kteří se ocitají v krizové životní situaci a bojují o to nejpodstatnější v jejich životě, své děti. Podle toho vypadá jejich chování a útočné strategie. Stát nakonec nevybírá to nejlepší v zájmu dítěte, ale je nucen volit to nejmenší zlo. Stát nedokáže dítěti zajistit ochranu jeho nejlepších zájmů bez přispění rodičů, vůle dohodnout se nebo se podřídit exekutivnímu rozhodnutí soudu. Důkazem toho jsou časté případy, kdy opatrovnické řízení končí až zletilostí dítěte, předběžná opatření, která se stanou "řešením" na několik let a nárůst křivých obvinění.

CO NEUMÍME

- přimět rodiče, aby byli schopni oddělit partnerský konflikt od rodičovství a oba zapojit do řešení v nejlepším zájmu dítěte
- zakládáme na konflikt - šetříme, porovnáváme, vyrábíme řadu písemností (tedy prostor k manipulacím a misinterpretacím)
- jsme neefektivní v postupu v práci s rodiči (chybí koordinace a soustředěný tlak na rodiče)
- nejdeme příkladem (profese spolu nekomunikují, mnohdy se nerespektují)
- neumíme pracovat s participací dítěte

BAVÍME SE PĚKNĚ O NEPĚKNÝCH VĚCECH - ALIBISMUS A PŘENÁŠENÍ ODPOVĚDNOSTI

Soudci i pracovníci OSPODů jsou si vědomi možných dopadů rozpadu rodiny na dítě. Přesto s nimi poměrně často jednají s určitým alibismem. Jürgen Rudolph, první soudce, který začal aplikovat cochemskou praxi, začal k rodičům přistupovat jiným způsobem: To se nestydíte, hodit mi své dítě na soudcovský stůl jako kus masa, o kterém mám rozhodnout? Já Vaše dítě neznám, nikdy mi na něm nebude záležet tak jako Vám a mám o něm rozhodovat?

Další témata, která jsou rodičům podávána v obalu, nepřímo a opatrně, jsou například otázky stěhování na velké vzdálenosti od sebe nebo přihlášení dítěte ke školní docházce bez vědomí druhého rodiče. Jedná se s ohledem na rodiče, ale bez ohledu na dítě. Pro předcházení takovýmto situacím se dělá málo. Ex-post řešení podobných sporů často nahrává tomu rodiči, který dítě využívá jako prostředek boje s druhým rodičem a zneužívá tak práva plynoucí z rodičovské odpovědnosti. Rodič, který byl spolupracující a zákony naopak ctil a respektoval, prohrává. Velmi časté je také zneužívání pracovníků OSPOD rodiči ve smyslu přenášení odpovědnosti. Rodiče žádají, aby OSPOD v roli spojky zprostředkovával komunikaci mezi nimi, sloužil jako “svědek” pro jimi předkládané důkazy vypovídající v jejich prospěch apod. Nutno dodat, že rodič, který je ochoten domluvit se a přizpůsobovat se potřebám dítěte, zůstane často bez pomoci. Neumíme zapojit druhého, méně motivovaného rodiče.

CO JE COCHEMSKÁ PRAXE - INTERDISCIPLINÁRNÍ SPOLUPRÁCE?

MÍSTO NAROZENÍ: COCHEM

Cochemská praxe je postup v řešení opatrovnických sporů týkající se úpravy péče o dítě po rozvodu/rozchodu. Zrodila se spontánně a navzdory systému z předsudků, vzájemného osočování a nedostatku komunikace mezi zástupci profesí působících v regionu soudu Amstgericht Cochem. Každá z institucí zde měla jasnou představu o tom, co by ostatní profese měly dělat jinak a lépe. Byla proto uspořádána minikonference, na které si zástupci Amtsgericht Cochem (okr. soud), Jugendamt Cochem-Zell (OSPOD), soudní znalkyně a advokáti sdělili své frustrace, předsudky a potřeby. Společným cílem všech bylo ochránit zájem dítěte. Ten si v minimalistické podobě definovali tak, že oba rodiče v životě dítěte i po rozvodu zůstanou a budou fungovat jako rozdělená rodina.

Pro zlepšení komunikace se začali pravidelně scházet, navzájem se seznamovat a představovat své profese, aby pochopili důvody jednání ostatních profesí. Dozvěděli se tak něco z jejich oboru a začali se vzájemně respektovat. Společně nastavili nový postup, který jim zaručil efektivitu, významně zkrátil období sporu mezi rodiči a umožnil sladit jejich výkony tak, aby každá profese uplatnila své kompetence v pravou chvíli a v pravé míře.

CO TO TEDY JE?

Jde o standardizovaný postup, ve kterém jsou jasně dané role, povinnosti a závazky ve vztahu ke všem profesím účastnících se opatrovnického sporu a také časový rámec pro řešení a dosažení cíle. Základem je vzájemná aktivní spolupráce profesí, která zaručuje provázanost, efektivitu a flexibilitu. Jedná se o koordinovaný proces - každá z profesí ví, kdy do řešení rodičovského konfliktu vstupuje a jak má její vstup vypadat. Jde o funkční řešení opatrovnických sporů, které je zaměřené na práci s rodiči s cílem naučit je komunikovat na rodičovské úrovni.

PRINCIPY:

- rozhodnutí patří v prvé řadě do rukou rodičů, stejně jako odpovědnost za život jejich dítěte
- všechny profese jsou si rovny, jejich přispění k řešení je rovnocenné
- výkon jednotlivých profesí musí být koordinovaný - aktivní spolupráce, pravidelná setkávání, ladění postupu, kapacity služeb ap.
- respekt, komunikace, orientace na perspektivu dítěte (důležité pro všechny zúčastněné)

POSTUP

LHŮTY

Včasný vstup do rodičovského konfliktu je velmi důležitý. Zmírní strach a nejistotu rodičů, neumožní jim vytvářet obranně-útočné šiky.

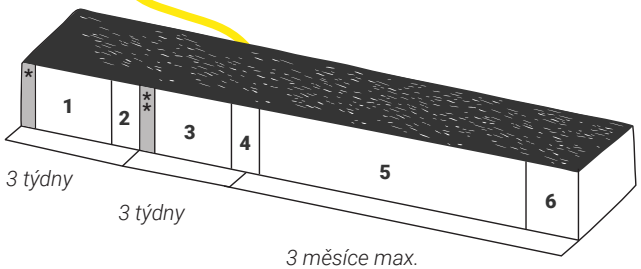

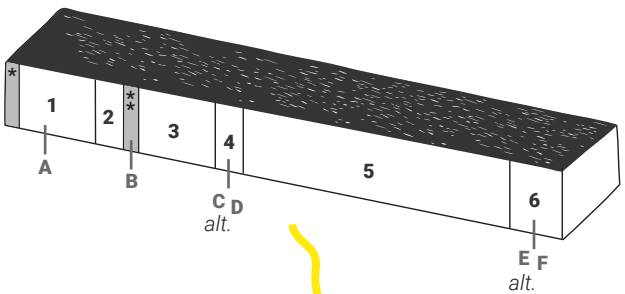

KOORDINOVANÝ POSTUP

Každá z profesí ví, kdy do řešení rod. konfliktu vstupuje a s čím. Všichni ví, jaké intervence předcházely a jaké budou následovat.

* *Návrh (OSPOD, soud, sami)*
1 *OSPOD*
2 *Jiný soudní rok*
** *Soudní tajemník*
3 *Edukace rodičů*
4 *První soudní jednání*
5 *Uložená odborná pomoc*
6 *Druhé soudní jednání*

A *Společná schůzka*
B *Dohoda*
C *Uložená odborná pomoc*
D *Dohoda*
E *Rozsudek*
F

DEESKALACE SPORU

CO VYHROCUJE SPOR?

- atmosféra strachu a nejistoty (Jak to se mnou bude? Budu ještě dítě vídat? Změní se můj životní standard? Jak uživím sebe a dítě?)
- dostatek času na výměnu útočných sms a e-mailů, sepisování návrhů a protinávrhů (odpověď nebo protinávrh musí přijít s něčím ještě extrémnějším, dramatičtějším)
- dostatek času na uzavírání koalic, aliancí, šikování rodinných příslušníků, sbírání důkazů proti druhému rodiči (např. ve formě odborných psychologických posudků na dítě)

Tedy budování zákopů, stavění neproniknutelných zdí a natahování ostnatého drátu. Dostatek času nabízí také možnosti programovat dítě, manipulovat, znechutit druhého rodiče, přehlásit trvalé bydliště dítěte a přihlásit ho na jinou školu bez vědomí druhého rodiče. V takové situaci pak rodičům říkáme: Buďte rozumní a dohodněte se.

V ZAČÁTKU SPORU JE TEDY VELMI DŮLEŽITÁ VČASNÁ INTERVENCE - RYCHLOST VSTUPU DO SPORU A JEHO NÁSLEDNÁ DEESKALACE:

- OBA jste pro dítě důležití, nemusíte se bát, že o něj přijdete.
- Musíte se chovat v zájmu svého dítěte. Víte, jaké důsledky na něj Váš rozvod má? Víte, jak se cítí, co by si přálo, co by teď potřebovalo? (= orientace na perspektivu dítěte)
- To Vy se musíte primárně přizpůsobit potřebám dítěte. Rozbíjíte mu rodinu, jste povinni mu zajistit co nejmenší ztráty. Vy nesete v prvé řadě povinnosti, Vaše dítě v prvé řadě práva.

= odklon od „já jako rodič chci, já mám právo" k přístupu „moje dítě potřebuje, moje dítě má právo na oba rodiče a dětství bez toho, aby bylo zatěžováno partnerským/rodičovským konfliktem"

UKÁZKA Z WEBU WWW.PRAVONARODICE.CZ

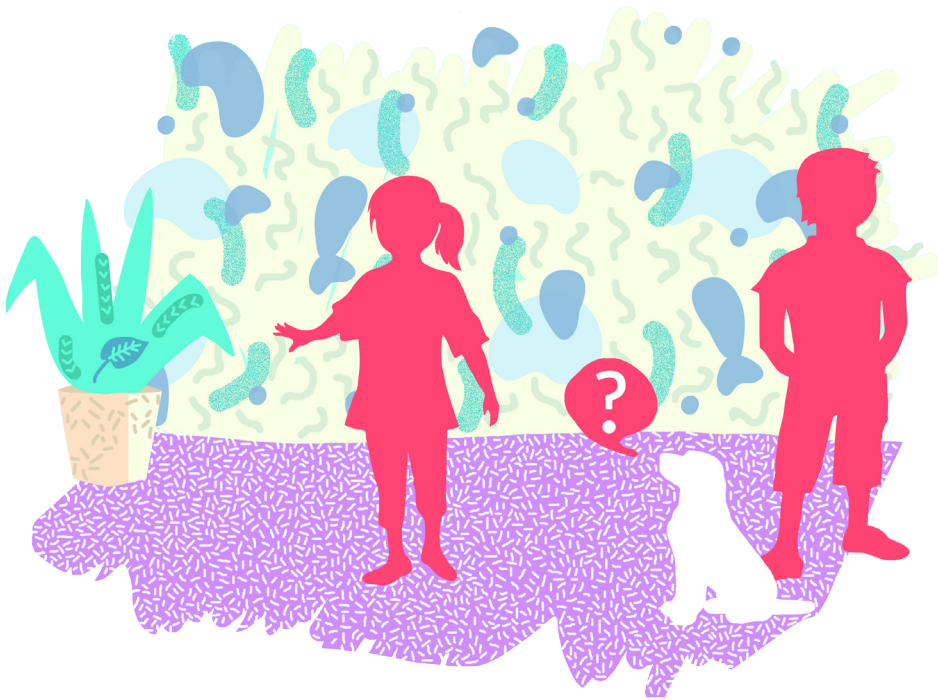

O CO JDE RODIČŮM VE SPORU O URČENÍ ÚPRAVY POMĚRŮ DÍTĚTE PO ROZVODU?

- Mají strach, že ztratí své dítě.
- Mají strach, že nebudou mít dostatečný prostor, aby dítěti vštípili pro ně důležité hodnoty, zásady. Chtějí, aby se mohli dostatečně podílet na výchově, vést dítě k zálibám, které jsou jim blízké a mohli dostatečně naplňovat svou rodičovskou roli.
- Chtějí mít pod kontrolou finanční prostředky, které dítěti v rámci placení výživného poskytují a rozhodovat o tom, na co budou tyto prostředky vynaloženy.
- Bojí se manipulace dítěte proti své osobě ze strany druhého rodiče.
- Přestali mít druhého rodiče svého dítěte rádi, přestali si ho vážit, nedokážou v něm vidět vhodného rodiče pro své dítě. Na základě toho, jak se zachoval, jak se v něm druhý rodič zklamal, jak mu ublížil a protože pro ni/něj už není vhodným životním partnerem.

Tím nejzásadnějším problémem na straně rodičů je, že se prvotně zajímají o sebe a o svá práva na dítě, nikoliv o dítě a své povinnosti vůči dítěti. Je to pochopitelné, ale nelze se s tím spokojit.

** Text a obrázek ze stránky: www.pravonarodice.cz (autorem Cochem.cz, z.s.)*

JAK NA TO?

Rodiče potřebují "třetí osobu", která jim umožní začít komunikovat, aniž by se jeden nebo druhý musel snížit. Předmětem domluvy nesmí být JÁ a TY, ale Maruška/Helenka/Honzík/Pepík, jejich společné dítě. Nedomlouvají se kvůli sobě, ale kvůli dítěti, pro které jsou ochotni udělat téměř cokoliv.

CO POTŘEBUJÍ RODIČE:

- respekt (potřebují být respektováni ve své rodičovské roli: Oba jste důležití pro své dítě, oba máte v jeho životě místo.)
- hodnotu (tedy uznání: Jste dobrá matka/jste dobrý otec - nebo jimi můžete být, když…)
- důvěru (Věříme, že svůj konflikt zvládnete vyřešit. Zvládnete se domluvit.)
- pomoc (potřebují se naučit domlouvat v zájmu jejich společného dítěte)
- orientovat se na dítě a jeho potřeby
- zplnomocnit ke znovupřevzetí společné rodičovské odpovědnosti (Rozhodnutí je na Vás.)

CO POTŘEBUJÍ PROFESE:

- deklarovat nestrannost (Jsme na straně dítěte.)
- vytvořit atmosféru pro komunikaci
- vyvinout soustředěný tlak (V zájmu dítěte se prostě domluvit musíte.)
- orientovat rodiče na perspektivu dítěte
- zajistit dostupnost a kvalitu poradenských služeb, mediace

NÁSTROJE

...

KRÁTKÉ LHŮTY V ZAČÁTKU SPORU:

- do 3 týdnů od podání návrhu - jiný soudní rok, kterému předchází společná schůzka rodičů na OSPOD
- do 3 týdnů od jiného soudního roku - 1. soudní jednání, intenzivní edukace rodičů v rámci poskytnuté odborné pomoci
- do 3 týdnů od 1. soudního jednání - 1. termíny v nařízené poradenské péči

Poměrně krátké lhůty umožní deeskalovat spor v začátku, pomáhají vytvářet pozitivní tlak na rodiče a uvědomění si faktu, že pokud to nezvládnou sami, budou muset vyhledat odbornou pomoc (buď dobrovolně, nebo jim bude uložena). Nejde o nátlak "vyrazit" z rodičů dohodu v co nejkratším čase. Jde o rychlé vytvoření klimatu pro domlouvání se a včasné zajištění vhodné poradenské péče pro oba rodiče. Je důležité ukazovat rodičům, že je normální se domluvit.

SPOLEČNÁ SCHŮZKA OSPOD S OBĚMA RODIČI:

- je třeba deklarovat nestrannost (Jsme na straně dítěte.)
- potřeba vytvořit atmosféru pro domlouvání se

Ať už rodiče "spadnou" do systému přes podání návrhu (tedy přes soud) nebo kontaktuje jeden z nich OSPOD, je třeba realizovat společnou schůzku na OSPOD. Mezi soudem a OSPODem tedy musí být nastavena pravidla komunikace - kdo dá komu a kdy vědět, že je tu nový "případ". OSPOD jako kolizní opatrovník musí dostat informace od soudu, poté oslovit oba rodiče a pozvat je ke společné schůzce na OSPOD. Pokud jej osloví jen jeden z rodičů, musí přizvat ke společné schůzce toho druhého. Argumentovat může tím, že věc se týká obou rodičů a jejich společného dítěte a je tedy nutné jejich společné setkání. Praxe ukazuje, že toto opatření rodiče spíše uvítají a i zpětně jej hodnotí kladně. Případy, že by jeden z rodičů nechtěl přijít, jsou spíše ojedinělé. Tím, že jsou od prvního kontaktu přítomni oba rodiče, stává se OSPOD pro oba relevantním partnerem. Informuje rodiče o postupu řízení a může jim poskytnout i velmi jasnou představu časového rámce, protože jde o koordinovaný proces, který všichni dodržují tak, jak se dohodli a jak jej společně nastavili.

JINÝ SOUDNÍ ROK:

- jedná se o neformální setkání, při kterém soud nevystupuje primárně z mocenské pozice, ale snaží se rodičům poskytnout podporu při úpravě poměrů k dítěti a zejména při deeskalaci jejich partnerského konfliktu
- soudce transparentně vysvětlí, jak bude celý proces soudního řízení probíhat a na jakých principech případně postaví své rozhodnutí
- rodiče jsou od počátku upozorňováni, že jejich rodičovské kompetence budou posuzovány především dle vůle dohodnout se v zájmu dítěte a na základě faktických projevů jejich chování v průběhu celého řízení (na OSPODu, na jiném soudním roku, ap.)
- informuje o možnosti zpětvzetí návrhu a řešení dohodou
- rodičům dochází, že se opravdu budou muset domluvit a pokud to nezvládnou sami, odborné pomoci se nevyhnou
- poskytuje prostor pro edukaci rodičů

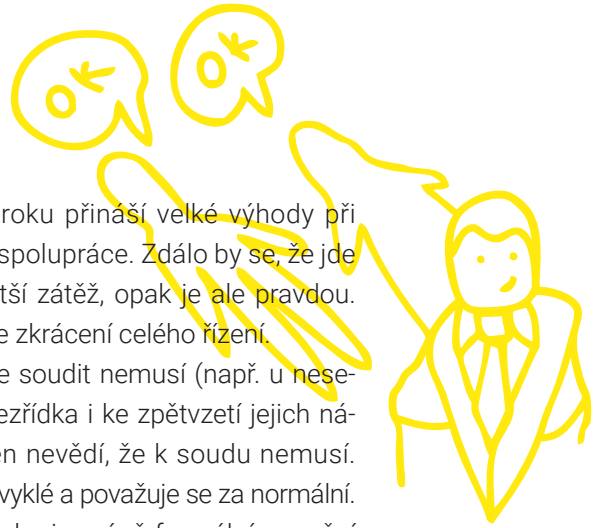

Institut jiného soudního roku přináší velké výhody při aplikaci interdisciplinární spolupráce. Zdálo by se, že jde o jednání navíc a tedy větší zátěž, opak je ale pravdou. Může významně přispět ke zkrácení celého řízení.
V případech, kdy se rodiče soudit nemusí (např. u nesezdaných párů), dochází nezřídka i ke zpětvzetí jejich návrhu. Tito rodiče často jen nevědí, že k soudu nemusí. Postupují dle toho, co je obvyklé a považuje se za normální. Průběh jiného soudního roku je méně formální, umožní zapojení rodičů do procesu rozhodování o svém dítěti a převzetí rodičovské odpovědnosti za osud svého dítěte. Soudce jasně uplatňuje svou autoritu a dává rodičům na srozuměnou, že jejich rodičovské kompetence bude hodnotit dle toho, jak jsou ochotni se aktivně podílet na hledání řešení kvůli svému dítěti. Na druhou stranu jim srozumitelně vysvětlí, že jsou to oni, kdo by měl o svém dítěti rozhodovat a tuto jejich kompetenci jim předá spolu s důvěrou, že se zvládnou domluvit. Rodiče jeho autoritu respektují, celý proces se zeefektivňuje.

TLAK NA RODIČE

Rodiče se ocitají v krizové situaci a zcela přirozeně řeší sebe a otázky týkající se svého dalšího života. Je pro ně velmi těžké koncentrovat se na zájem dítěte, připouštět si svou odpovědnost a sebekriticky vnímat, jak se na dítěti jejich rozvod podepisuje. Potřebují autoritu, která je laskavě, ale důrazně a důsledně (s ohledem na zájem dítěte), touto situací provede. Fakt, že se musí dříve či později domluvit a naučit se domlouvat do budoucna, se nad nimi musí od samého začátku řízení vznášet a tento tlak musí oba neustále pociťovat.

JAK TOHO DOSÁHNOUT:

- vytvářet soustředěný tlak
  (V zájmu dítěte se prostě domluvit musíte.)
- podávat jednotné informace (ze všech míst - soud, OSPOD, poradna, advokáti, mediátoři - musí zaznívat jednotné informace o postupu a přístupu k řešení rodičovského sporu), využít lze také informační letáky*
- poskytovat živý příklad (I my, zástupci profesí, se respektujeme, komunikujeme spolu. I vy to zvládnete.)

** např. informační letáky OS Nový Jičín, OS Most, letáky vytvořené OSPOD ve spolupráci se soudem v Českých Budějovicích*

ORIENTACE RODIČŮ NA PERSPEKTIVU DÍTĚTE

V práci s rodiči je třeba "zviditelnit" jejich dítě. Nebát se rodiče konfrontovat s možnými dopady rozchodu/rozvodu na dítě a s problémy (výchovnými, příp. zdravotními), které se s velkou jistotou dostaví, pokud rozvod nezvládnou. Podrobněji a erudovaněji to mohou učinit sociální pracovníci/psychologové, zapojení do řešení rodičovského sporu, ale i ostatním profesím se nabízí podpůrné nástroje, jak rodiče na perspektivu dítěte orientovat.

edukace rodičů (20 proseb dětí dostupné na www.pravonarodice.cz, Rodiče, nerozvádějte se s námi! dostupné na www.vztahove-poradenstvi.cz)

PDF

KOORDINACE POSTUPU:

Postup jednotlivých profesí v opatrovnickém řízení je potřeba sladit. Díky koordinaci vstupuje do řešení rodičovského sporu vždy právě ta profese, jejíž přínos je v tu danou fázi nejpotřebnější. Zároveň mohou zástupci všech profesí společně vyvíjet tlak na rodiče podáváním jednotných informací. Při minimalizaci časového vstupu dochází k maximálnímu efektu. To platí zejména u soudců, OSPODu a advokátů, ale také u pomáhajících profesí. Role jednotlivých profesí a popis změn ve výkonu jejich práce jsou dále popsány v samostatných kapitolách. Cílem definování a slaďování postupu je dosáhnout co nejefektivnější aplikace (výkonu dané profese) z pohledu kapacity, schopností, know-how a času.

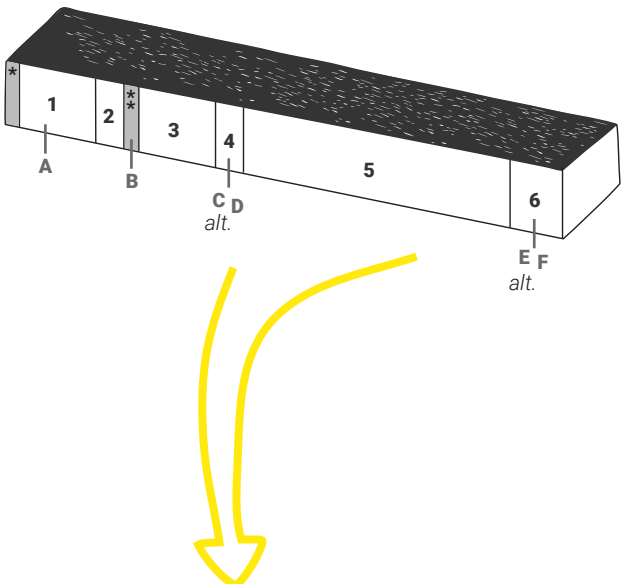

- * *Návrh (OSPOD, soud, sami)*
- 1 *OSPOD*
- 2 *Jiný soudní rok*
- ** *Soudní tajemník*
- 3 *Edukace rodičů*
- 4 *První soudní jednání*
- 5 *Uložená odborná pomoc*
- 6 *Druhé soudní jednání*

- A *Společná schůzka*
- B *Participace dítěte, rodičovský plán*
- C *Dohoda*
- D *Uložená odborná pomoc*
- E *Dohoda*
- F *Rozsudek*

Popsali jsme PROČ, nastínili jsme PRINCIPY a NÁSTROJE. Nyní se musíme zaměřit na to KDO a JAK.

KDO

SUBJEKTY INTERDISCIPLINÁRNÍ SPOLUPRÁCE:

- soud (§ 466 zřs)
- OSPOD jako opatrovník dítěte (§ 469/1 zřs)
- poskytovatelé sociálních služeb, (pedo)psycholog (474/1 zřs)
- zapsaný mediátor (§ 100/2 osř)
- soudní znalec
- neziskové organizace (spolky)
- obce a kraje (zřizovatelé)
- jiné státní orgány (úřady práce, probační a mediační služba)
- advokáti

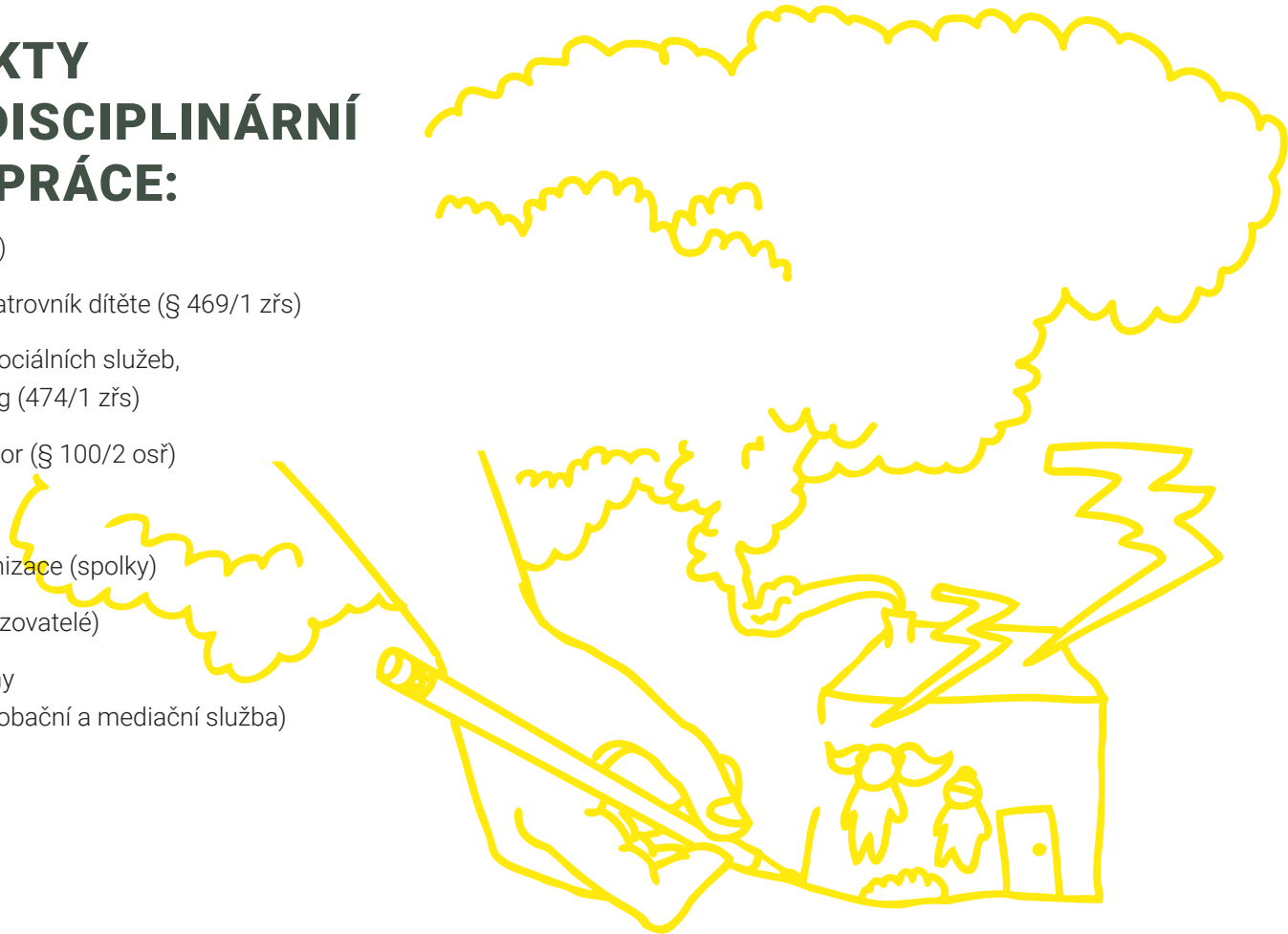

OSPOD

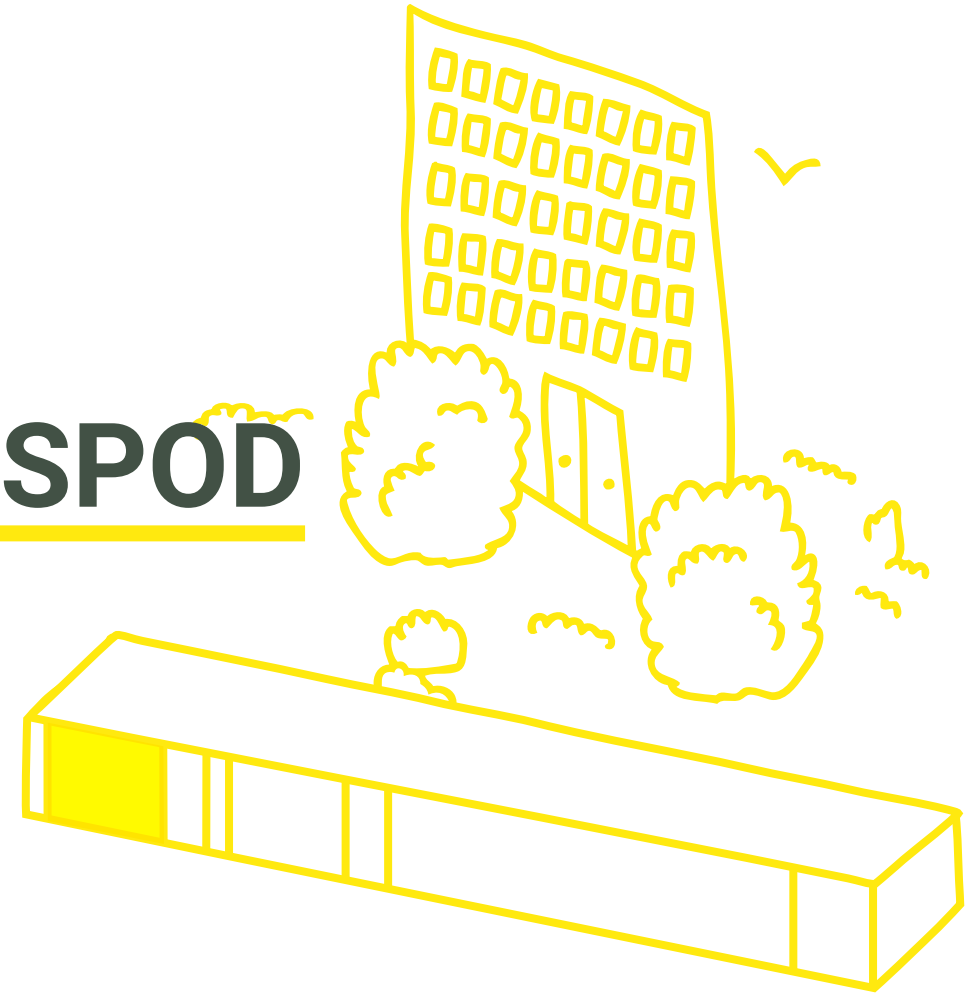

ROLE OSPOD

- vykonává kolizní opatrovnictví
- informuje (stává se relevantním partnerem pro rodiče)
- iniciuje dohody, motivuje k uzavření zatímní dohody (Jak se postaráte o dítě do příštího soudního jednání? = období 3 týdnů)
- realizuje společné setkání rodičů na OSPOD
- doporučuje odbornou pomoc pro rodiče (poradna, mediace, sebezkušenostní skupiny pro rodiče a děti)
- vede rodiče ke znovupřevzetí rodičovské odpovědnosti
- provází rodiče procesem opatrovnického řízení (realizuje společnou schůzku, účastní se jiného soudního roku a soudních jednání)
- zprostředkovává perspektivu dítěte (viz. 20 proseb dítěte na webu www.pravonarodice.cz, aj.)
- vybraní zástupci (většinou vedoucí a jeden řadový pracovník) se účastní společných setkání interdisciplinárního týmu

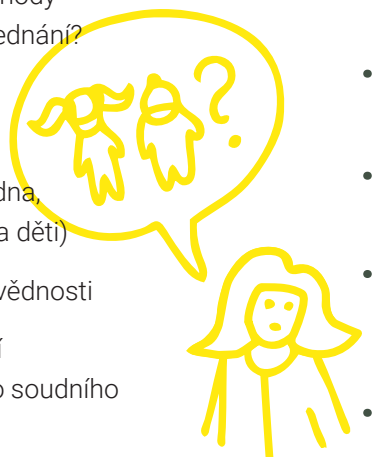

ZMĚNY PRO OSPOD

- realizuje společné setkání rodičů před jiným soudním rokem
- až na výjimky (např. v případě domácího násilí) nesepisuje návrhy jen jednomu z rodičů
- standardně nesepisuje zprávu pro soud, o jednání s rodiči si sepisuje protokol z jednání
- osobně se účastní jiného soudního roku, ústně přednese zprávu o tom, jak se rodiče chovali na společné schůzce
- eliminuje manipulaci ze strany rodičů, přenášení odpovědnosti rodičů na OSPOD a zatěžování OSPOD jedním z rodičů (neustále nové návrhy, předkládání důkazů ap.)
- získává respekt ze strany rodičů i ostatních profesí
- jako člen týmu pomáhá vytvářet tlak na rodiče k převzetí rodičovské odpovědnosti a nalezení řešení v zájmu dítěte
- výsledkem je větší efektivita a lepší pocit z úspěšné práce (výsledky jsou viditelné a trvalejší, OSPOD je pod záštitou ostatních profesí, hlavně soudu)

PORADNY

ROLE PORADNY (POMÁHAJÍCÍCH PROFESÍ)

- zajišťuje dostupnost odborné pomoci (komunikace kapacity)
- vykonává doporučenou i uloženou odbornou pomoc (edukace, dlouhodobá spolupráce s psychologem aj.)
- orientuje rodiče na řešení problému, pomáhá deeskalovat rodičovské spory
- vysvětluje rodičům možné dopady jejich sporu a nezvládnutí rozpadu soužití na jejich dítě
- vede rodiče k převzetí společné rodičovské odpovědnosti umožňuje zapojení dítěte (zejména v přetrvávajícím rodičovském konfliktu)
- pracuje s rodiči terapeuticky, učí je komunikaci na rodičovské úrovni (v zájmu dítěte), stará se o ošetření rodiče (většinou toho, který není iniciátorem rozvodu), akcentuje vývojové potřeby dítěte
- na základě dotazu soudu informuje soud o zahájení, přerušení, ukončení a průběhu spolupráce v rámci poskytnutí odborné pomoci (edukace), o průběhu dlouhodobější spolupráce s psychologem, popř. doporučuje využití další odborné pomoci (vhodnost, formu)
- posuzuje rodičovské kompetence (u rodičů s narušenou nebo chybějící rodičovskou kompetencí poskytuje doporučení týkající se zapojení tohoto rodiče do péče o dítě) a vhodnost zvolené péče u dítěte se specifickými potřebami

ZMĚNY PRO PORADNY

- definuje obsah a kapacitu poskytovaných služeb (edukace, spolupráce s psychologem, sebezkušenostní programy pro rodiče a jejich děti v situaci rozvodu, asistované kontakty a předávání dítěte ke styku aj.)
- lepší motivace na straně obou rodičů (soustředěný tlak na rodiče)
- snazší zapojení rodičů do řešení a aktivní participace v odborné pomoci
- jasné definování zakázky (Čeho chceme dosáhnout? S jakými očekávání "odesíláme" rodiče do poradny? Jsou reálná?)
- zná jednotný postup všech profesí (jasný kontext pro práci s rodiči a záštita od ostatních)
- jako člen týmu pomáhá vytvářet tlak na rodiče s cílem převzetí jejich rodičovské odpovědnosti, orientace na dítě a nalezení řešení v jeho nejlepším zájmu
- tímto se zvýší efektivita poskytování odborné pomoci a odpadne fáze "získávání" obou rodičů pro aktivní participaci

MEDIÁTOŘI

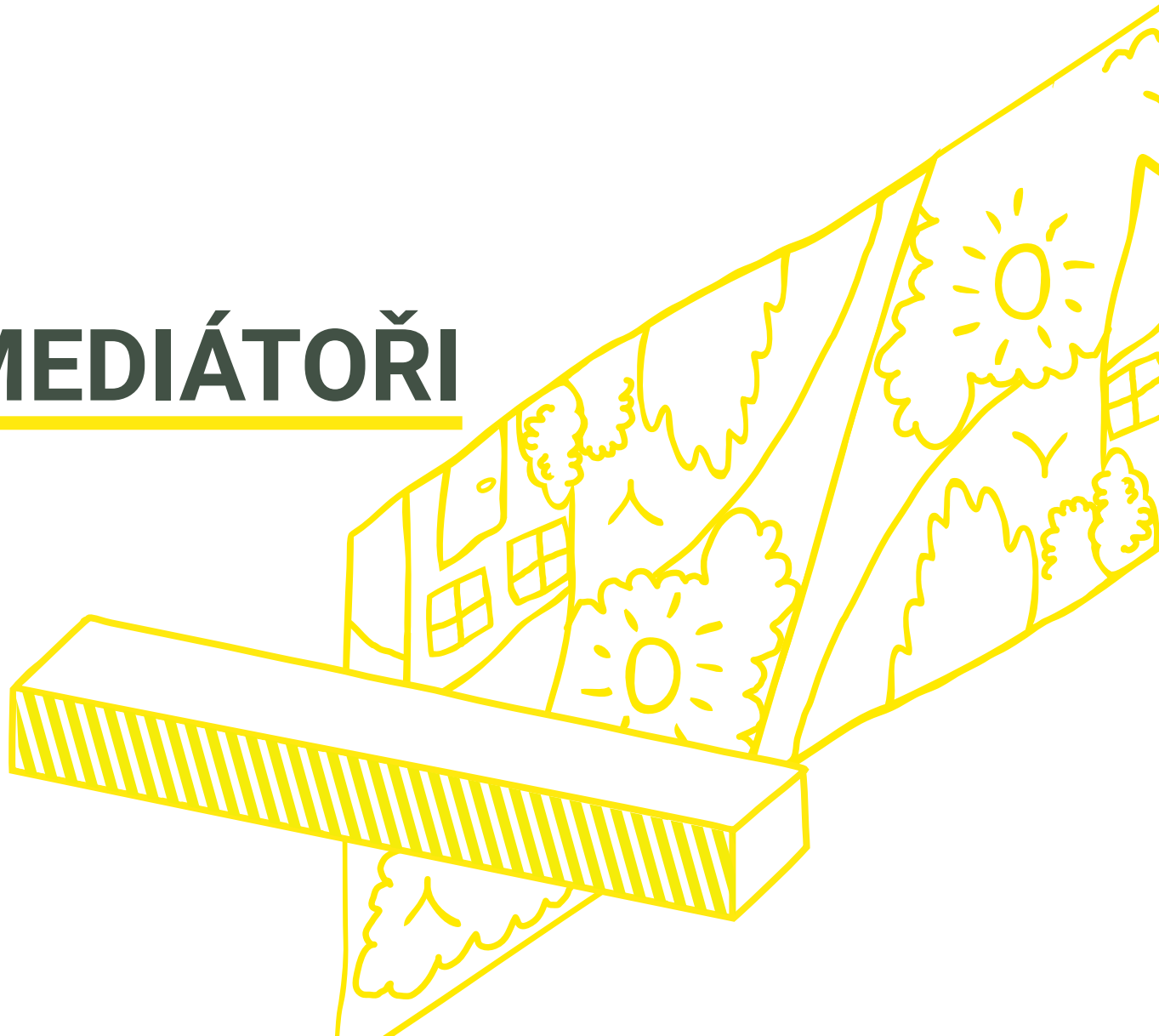

ROLE MEDIÁTORA

- doprovází rodiče na cestě ke smírčímu řešení
- jedním (nikoliv však jediným) cílem mediace je oboustranně akceptovatelná dohoda rodičů
- vede své kolegy v rámci interdisciplinárního týmu k rozpoznání vhodnosti mediace pro rodičovské páry, osvětluje principy a postupy v mediaci
- v rámci spolupráce definuje nabídku a kapacitu svých služeb

Role mediátora má v postupu řešení rodičovského konfliktu své nezastupitelné místo. Některé interdisciplinární týmy se opírají o spolupráci s poradnami pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy nebo neziskovými organizacemi pověřenými výkonem SPOD, které fungují v rámci sociálních služeb a jsou pro rodiče zdarma. Jinde využívají spolupráce s mediátory, kterou si rodiče hradí. V dalším vývoji bude záležet na aktivním zapojení mediátorů na „formování" trhu a jejich nabídce zapojení. Velmi přínosná by mohla být kombinace státem hrazených služeb a mediátorů. Širší paleta služeb nabízí více možností a větší volbu.

SOUD

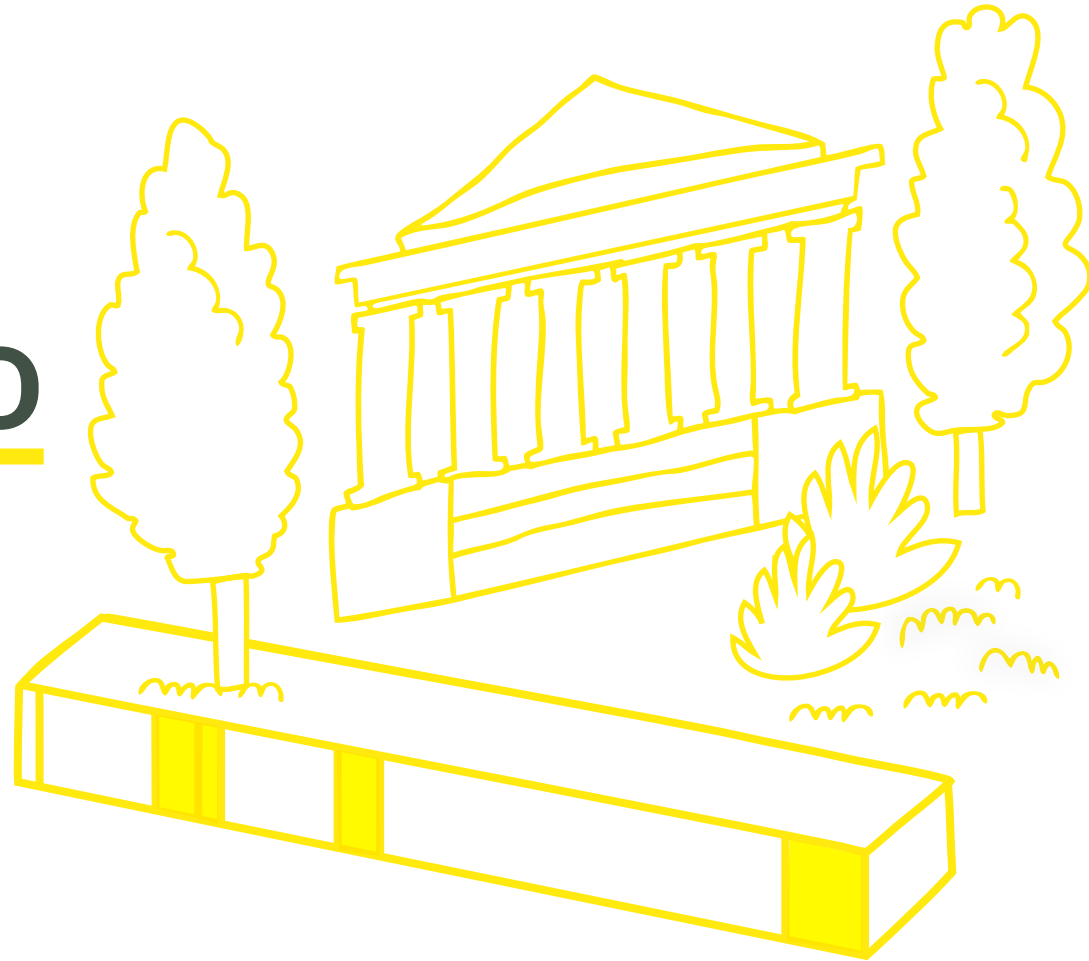

ZMĚNA PRO SOUD

- je členem interdisciplinárního týmu, setkává se s ostatními zástupci profesí, je otevřený komunikaci
- zvyšují se nároky na komunikační dovednosti soudců (pro soudce může být těžké vystoupit z role absolutní autority, vzdát se bezpečí taláru a stát se nejdříve laskavým mentorem, který uplatňuje svou autoritu v závislosti na tom, jak rodiče selhávají ve svých kompetencích; nejsou-li rodiče schopni domluvit se, musí soudce rozhodnout)

ROLE SOUDU

- vede rodiče ke znovupřevzetí společné rodičovské odpovědnosti
- orientuje rodiče na zájem dítěte
- odkazuje rodiče na využití odborné pomoci
- ukládá absolvování odborné pomoci
- z pozice své autority vytváří tlak na rodiče, vysvětluje, jak bude vyhodnocovat jejich rodičovské kompetence
- jmenuje OSPOD kolizním opatrovníkem
- ustanovuje soudního znalce (pouze v případech, kdy je rodičovská kompetence jednoho nebo obou rodičů narušena nebo existují specifické potřeby dítěte)
- určuje postup v řízení (stanovení termínů jednání, nařízení poradenské péče, mediace ap.)
- v první fázi přistupuje k rodičům jako k partnerům, je jim nápomocen při převzetí odpovědnosti za osud svého dítěte
- posuzuje rodičovské kompetence na základě jejich vůle a ochoty nalézt společné řešení
- klade důraz na faktické projevy chování rodiče, jeho ochotu spolupracovat a domlouvat se s druhým rodičem i odborníky, schopnost uzavírat a dodržovat zatímní dohody (Jak se postaráte o dítě do příštího soudního jednání? Kdy dítě uvidí druhého rodiče? Jak si ho předáte? Jak vyřešíte prozatím to či ono?)
- omezuje využívání znaleckých posudků (posudky jsou nařizovány pouze v případech, kdy existují důvodné pochybnosti týkající se rodičovských kompetencí, příp. pokud má dítě specifické potřeby)
- na soudu se může měnit organizace práce související s opatrovnickou agendou (např. organizace do minitýmů, jednotlivosti ve výkonu práce vyšších soudních úředníků, zavedení funkce soudního tajemníka, drobné změny v organizaci práce stávajících pracovníků)
- výsledkem je zefektivnění práce, zkrácení délky sporu a lepší životnost dohod

SOUDNÍ ZNALCI

ROLE SOUDNÍHO ZNALCE

- využívá se pouze v případech, ve kterých existují indicie o narušených kompetencích rodiče/rodičů nebo se jedná o dítě se specifickými potřebami
- nerozhoduje o formě péče, toto je v kompetenci soudce
- vysvětluje rodičům možné dopady jejich sporu a nezvládnutí rozvodu na dítě
- v případě rozhodování soudu doporučuje vhodná opatření, režimy pro dítě se specifickými potřebami, dává své odborné stanovisko

ZMĚNA PRO SOUDNÍHO ZNALCE

- sníží se počty posudků a četnost využití soudního znalce
- v případech chybějících nebo narušených rodičovských kompetencí jednoho nebo obou rodičů se může stát velmi potřebným odborníkem a poradcem, tzn. na dotaz soudce může v rámci posudku poskytnout odborné doporučení týkající se další práce s rodinou

ADVOKÁTI

ROLE ADVOKÁTA

- vede svého klienta ke smíru s druhým rodičem (v rámci poradenství, které klientovi poskytuje, pracuje s přesahem a nebojí se klientovi vysvětlit, že jedinou výhrou pro všechny - a hlavně pro klientovo dítě - bude, pokud se rodiče naučí spolu domlouvat)
- na základě svých zkušeností umí zprostředkovat možné negativní dopady na dítě, pokud se bude spor a s ním spojený rodičovský konflikt zintenzivňovat a prohlubovat
- dokáže vysvětlit klientovi postup celého procesu, přístup soudu a OSPOD k rodičům, principy vyhodnocování a posuzování rodičovských kompetencí
- motivuje svého klienta k uzavírání a dodržování zatímních dohod (v krátkodobém horizontu dnů, týdnů) a nebojí se aktivně oslovit zástupce druhého rodiče, aby společně mohli takové dohody (i dohodu trvalejší) iniciovat, dohody jim pomůže zprostředkovat

ZMĚNA PRO ADVOKÁTA

- advokáti mohou (pokud jsou zastoupeny obě strany) od soudu dostat prostor ještě před jiným soudním rokem, aby se svými klienty pracovali na dohodě (takový postup se ukázal být oboustranně přínosný)
- velkou výhodou je určitá předvídatelnost soudu (jak rychle budou nařizována jednání, zda soudce sáhne po využití odborné pomoci, jak bude vyhodnocovat rodičovské kompetence)
- vede svého klienta směrem k dohodě s druhým rodičem
- jednotné informace podávané rodičům (ze soudu, OSPODu, poradny, neziskových organizací) pomáhají obhájit jeho stanovisko a přístup ke klientovi

Participace advokátů na interdisciplinární spolupráci se zpočátku zdála problematická. Nakonec se ale ukázalo (stejně jako u jiných profesí), že problematická někdy bývá spíše reakce na straně reprezentantů zavedeného systému (ministerstva, profesní komory apod.). Naopak jednotlivci, kteří se k principům interdisciplinární spolupráce hlásí a její dílčí postupy aplikovali již dříve, se najdou v každé profesi a nachází se i mezi advokáty.

PROČ TO U NÁS FUNGOVAT MŮŽE!

PŘEDSUDKY

- je to model ze zahraničí nepřenositelný kvůli systémovým a kulturním specifikům (v Německu mají občané větší úctu k institucím a státnímu systému)
- už to u nás funguje, principy cochemské praxe aplikujeme dávno, změna není potřebná
- kapacita poraden pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy je nedostačující
- soudce musí být nezávislý, spolupráce s ostatními profesemi jeho nezávislost ohrožuje
- advokát musí hájit "oprávněný zájem klienta" a tudíž nesmí být součástí spolupráce s ostatními profesemi

Praxe však ukázala, že to u nás fungovat může. Pojďme se podívat na argumenty vyvracející zmiňované předsudky:

JE TO MODEL ZE ZAHRANIČÍ NEPŘENOSITELNÝ KVŮLI SYSTÉMOVÝM A KULTURNÍM SPECIFIKŮM

Cochemská praxe se z Německa šíří do celého světa a staví na obecně platných principech, které lidstvo zná už po staletí. Více hlav víc ví, více očí víc vidí. Když se dva nemohou dohodnout, potřebují třetího, který jim buď umožní domluvit se nebo je rozsoudí. Spojíme-li své síly a rozdělíme-li si práci, zabere nám jednotlivě méně času a výsledek bude lepší. Aplikace cochemské praxe není podmíněna ani geograficky, ani kulturně. Představa, že v Německu mají občané větší úctu k institucím a státním orgánům, je mylná.

UŽ TO U NÁS FUNGUJE, PRINCIPY COCHEMSKÉ PRAXE APLIKUJEME DÁVNO

Statistiky a výsledky z praxe tomuto tvrzení neodpovídají. Principy cochemské praxe nebo interdisciplinární spolupráce skutečně nejsou zcela novým know-how a řada zástupců profesí je již aplikuje. To se ovšem děje téměř vždy izolovaně, bez koordinace a spolupráce s ostatními, místně příslušnými profesemi. Pro lepší výsledky je nutná kooperace všech profesí. Nabídnout soudu platformu pro spolupráci a koordinovaný postup z pozice poradny nebo OSPOD není snadné a začít pracovat jiným způsobem není jednoduché ani pro vytížený soud. Je třeba pokusit se o změnu v místech, kde je méně dostupných služeb, chybí poradny a mediátoři. I přesto v Česku existuje několik pozitivních a motivujících příkladů. Jde to.

KAPACITA PORADEN PRO RODINU, MANŽELSTVÍ A MEZILIDSKÉ VZTAHY JE NEDOSTAČUJÍCÍ

Zpočátku možná ano, není to však neřešitelný úkol. Díky tomu, že se zástupci profesí schází a setkání se někdy účastní také zástupce ze strany zřizovatele, lze kapacity v rámci komunitního plánování do budoucna zajistit. Pokud o navýšení personální kapacity poradny požádají společně se soudem a OSPOD, budou šance na úspěch vyšší.

SOUDCE MUSÍ BÝT NEZÁVISLÝ, SPOLUPRÁCE S OSTATNÍMI PROFESEMI JEHO NEZÁVISLOST OHROŽUJE

Jürgen Rudolph (první soudce praktikující cochemskou praxi) řekl: „Jsem já nezávislý proto, že nečtu e-maily, nezvedám telefony, nekomunikuji nebo jsem nezávislý, když si po vyslechnutí jedné strany doplním aktivně informace od té druhé, abych si mohl vytvořit objektivní úsudek?" Více snad netřeba dodávat. Nakonec i praxe četné řady českých soudkyň a soudců potvrzuje, že tento argument je od začátku lichý.

ADVOKÁT MUSÍ HÁJIT "OPRÁVNĚNÝ ZÁJEM KLIENTA" A ŘÍDIT SE JEHO POKYNY

Zapojení advokátů do interdisciplinární spolupráce v ČR nic nebrání. Ani samotná Advokátní komora, která je sice proti písemnému zavázání se ke smírčímu postupu, nevidí problém v tom, aby se advokáti svobodně rozhodli a vydali se smírčí cestou řešení rodičovského sporu.

Často je opomíjen fakt, že advokát poskytuje právní PORADENSTVÍ. Měl by tedy být schopen klientovi poradit, a to i nad rámec oblasti práva (tam, kde to kontext vyžaduje). Jde o to klienta vyslechnout, zhodnotit jeho přání a představy a prodiskutovat s ním své odborné stanovisko. V takovém světle se "oprávněný zájem klienta" v opatrovnických věcech jeví mnohem složitěji a je zcela zřejmé, že ke znalosti práva je třeba disponovat ještě základními znalostmi z oblasti psychologie, pedopsychologie a sociální práce (znát možné dopady sporu rodičů na dítě a být schopen je zprostředkovat). Takový postup ovšem vyžaduje odvahu vystoupit z komfortní zóny, konfrontovat klienta s nepříjemnými dopady, umět mu vysvětlit, že prosadit to, co si přeje, může vést k jeho celoživotní prohře. Pokud toto advokát zvládne (v interdisciplinární spolupráci se může opřít o zástupce ostatních profesí, kteří mluví stejně) přináší klientovi v rámci své služby velkou přidanou hodnotu. Nebál se jít nad rámec své povinnosti, doprovodil klienta životní krizí a přispěl k úspěšnému vyřešení sporu.

Termín "oprávněný zájem klienta" je stejně jako pojem "nejlepší zájem dítěte" věcí výkladu. Porozumění a výklad obou termínů by mohl být ukazatelem pro výběr právního zástupce. Pozitivně se k zapojení advokátů do interdisciplinární spolupráce staví Unie rodinných advokátů (URA) a také sekce rodinného práva České advokátní komory (ČAK).

PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE

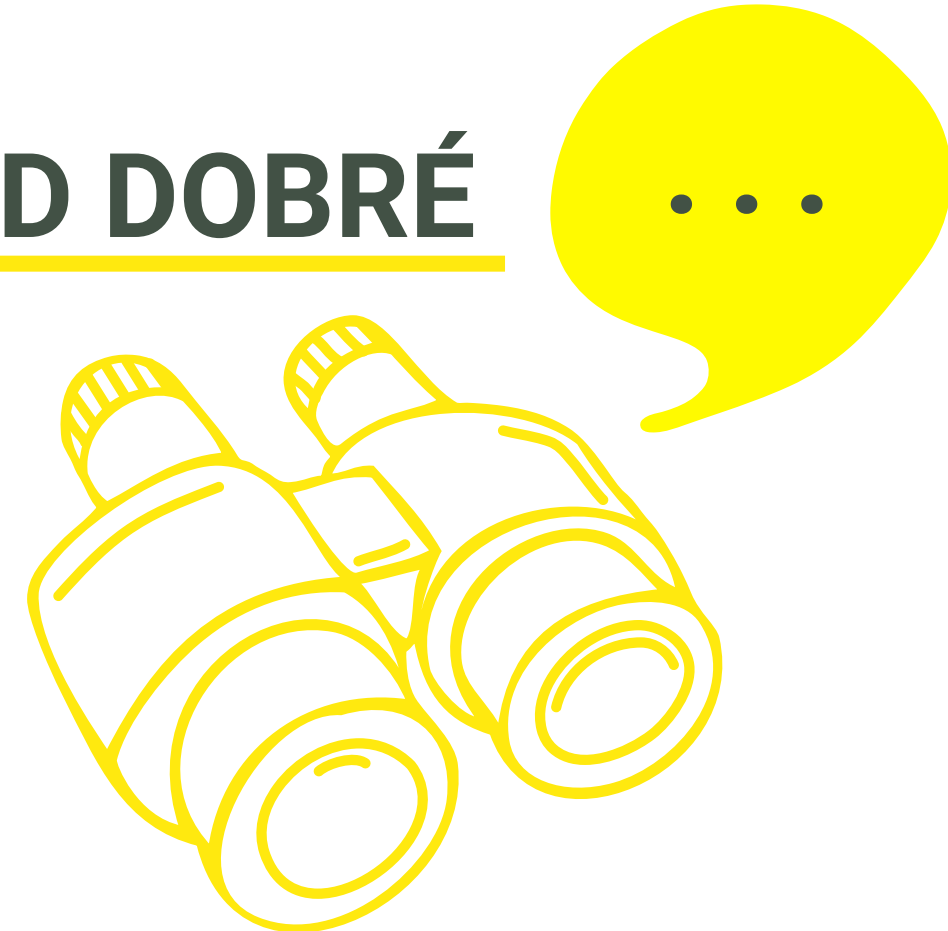

V ČR funguje interdisciplinární spolupráce inspirovaná cochemskou praxí u několika okresních soudů. Některé mají za sebou měsíce fungování (ty první již roky), některé jsou v přípravné fázi nebo tuto praxi prozatím zkouší jednotliví soudci. V rámci Justiční akademie různou formou sdílí své zkušenosti a snaží se ve spolupráci najít optimální řešení problémů. Jde o živý proces, který je u různých soudů v různých fázích etablování a vývoje.

Pro vznik interdisciplinární spolupráce v opatrovnickém řízení (kdekoliv v ČR) je zapotřebí aktivního zapojení soudu. Výkony jednotlivých profesí musí být koordinované a soudce je tím, kdo v podobě termínů průběh řízení určuje. Důležité je, že soudců (stejně jako zástupců ostatních profesí) se zájmem o tento postup přibývá.

V tomto PDF manuálu uvádíme jako příklad dobré praxe postup interdisciplinárního týmu OS Nový Jičín, který může být inspirací a návodem, jak proces zavádění interdisciplinární spolupráce uchopit a realizovat.

PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE – OS NOVÝ JIČÍN

První schůzka řídící skupiny se konala v březnu 2016. Jejími členy jsou soudci OS NJ (opatrovnický úsek), soudní tajemník (“sociální pracovnice soudu”), zástupci OSPOD (6 OÚ ORP), CPP, p.o. (Centrum psychologické pomoci, pobočka Rodinná a manželská poradna Nový Jičín), KÚ MSK, mediátor, advokát a občasní hosté (zváni vždy relevantně k aktuálně řešenému tématu, např. domácí násilí, komunitní plánování). OS Nový Jičín je organizován v minitýmech, které sestávají ze soudce, VSÚ (vyšší soudní úřednice) a rejstříkové vedoucí. Soudní tajemník je k dispozici všem týmům na opatrovnickém úseku.

Tato skupina postupně nastavila koordinovaný postup, podle kterého se při opatrovnickém řízení u OS Nový Jičín řídí v praxi.

SCHÉMA POSTUPU PŘI OS NOVÝ JIČÍN

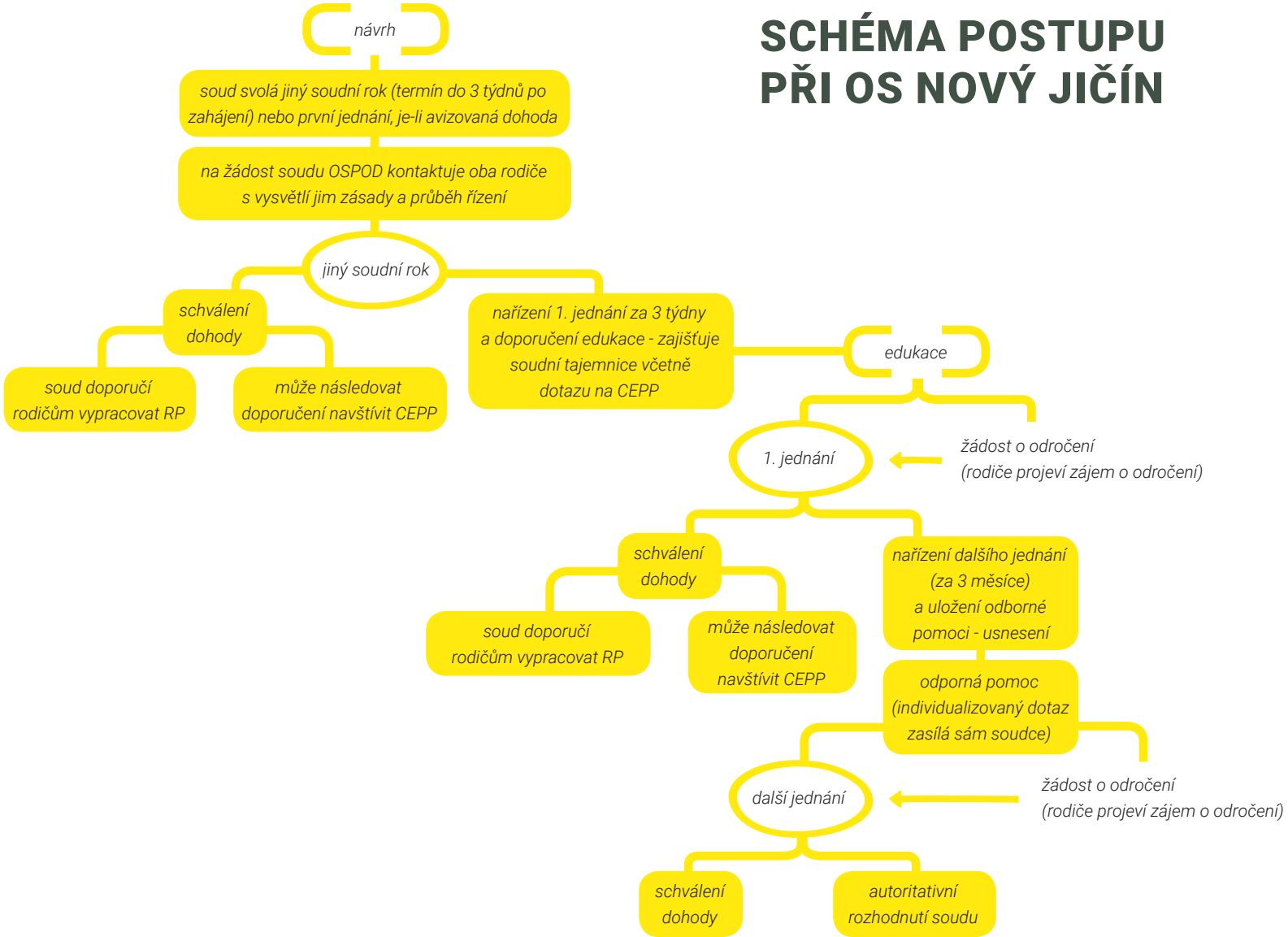

VŠE ZAČÍNÁ NÁVRHEM RODIČŮ, KTEŘÍ MAJÍ TŘI MOŽNOSTI, JAK O ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ POŽÁDAT:

a) rodič/e se nejprve obrátí na OSPOD s žádostí o sepsání návrhu: Pokud se jeden z rodičů obrátí ohledně pomoci se sepsáním návrhu nejprve na OSPOD, pracovník OSPOD mu sdělí, že je mu samozřejmě povinen poskytnout poradenství, že se však jedná o věc týkající se společného dítěte a proto by bylo vhodné, sejít se společně s druhým rodičem. Zeptá se, zda je rodič schopen sám kontaktovat druhého rodiče a nabídne mu svou pomoc. Při společné schůzce poučí rodiče o společné rodičovské odpovědnosti a participačních právech dítěte, seznámí je s postupy a principy rozhodování soudu, vysvětlí průběh řízení a předá rodičům informační leták. Snaží se rodiče vést k (zatímní) dohodě o předmětu řízení, vede je k zajištění důkazů. Až na výjimky nesepíše návrh jen jednomu z nich. Výstupem je protokol o jednání s rodiči.

b) rodič/e se nejprve obrátí na Centrum psychologické pomoci, p.o. s žádostí o pomoc se sepsáním návrhu: V takovém případě je rodič motivován ke kontaktování druhého rodiče (pokud se nedostaví společně) a společné schůzce za účelem sepsání společného návrhu. Při své práci instituce postupuje obdobně jako OSPOD, tzn. zeptá se, zda je rodič schopen sám kontaktovat druhého rodiče, příp. mu nabídne svou pomoc. Při společné schůzce hovoří s rodiči o obsahu rodičovské odpovědnosti, rodičovských kompetencích a participačních právech dítěte, seznámí je s postupy a principy rozhodování soudu, rolí OSPOD jako kolizního opatrovníka, vysvětlí průběh řízení a předá rodičům informační leták. Snaží se rodiče vést k (zatímní) dohodě o předmětu řízení, vede je k zajištění důkazů.

c) rodič/e podají návrh přímo na soud: Buď sami nebo prostřednictvím svého právního zástupce. Podatelna zkontroluje, zda jsou uvedeny tzv. rychlé kontaktní údaje (telefon a e-mail) na oba rodiče, příp. požádá o jejich doplnění. Soud posoudí náležitosti návrhu a rozhodne o jmenování opatrovníka dítěte, posléze kontaktuje OSPOD a rodiče. Na jeho žádost pak OSPOD zrealizuje do termínu jiného soudního roku společnou schůzku obou rodičů.

ROLE SOUDU

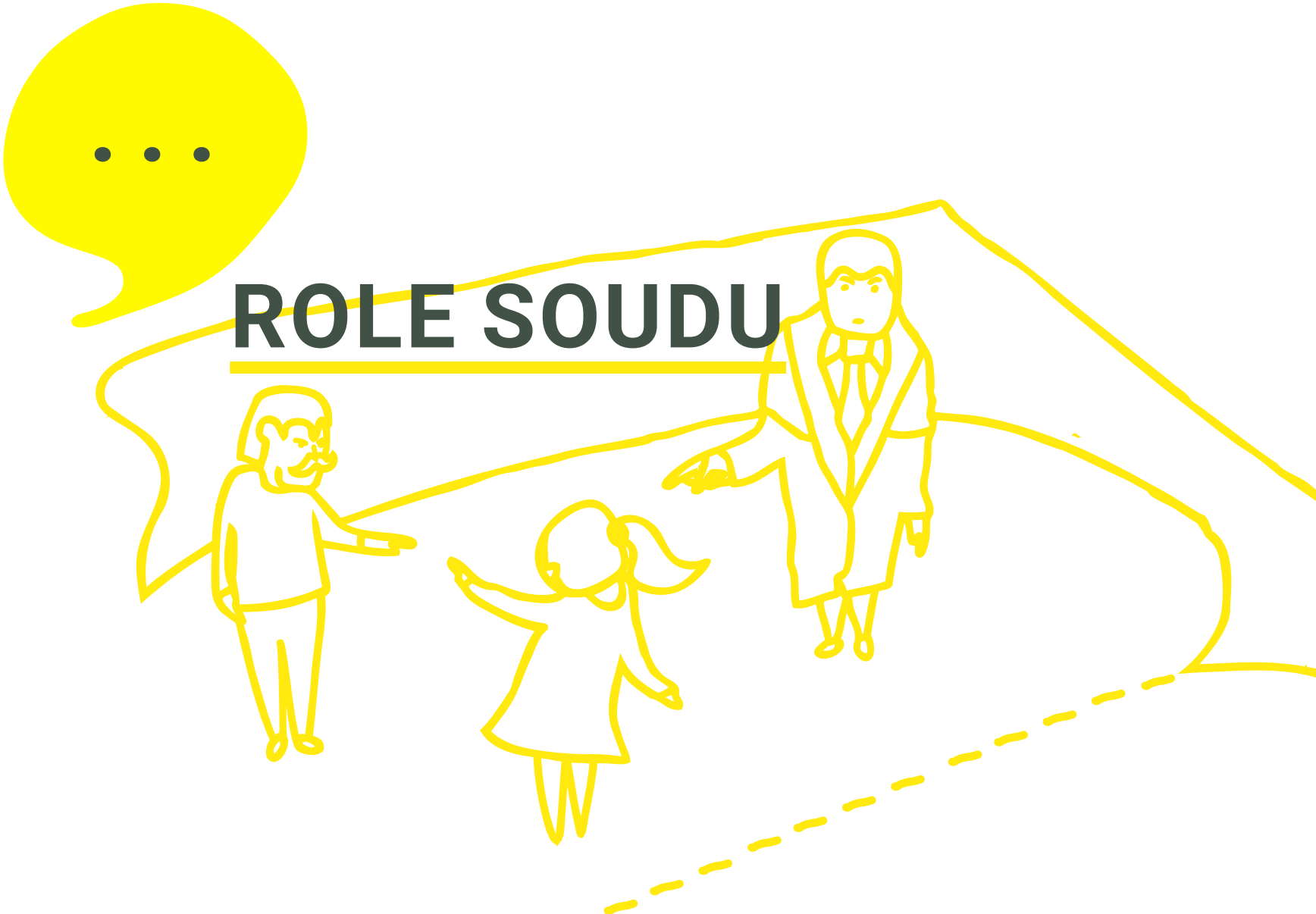

JINÝ SOUDNÍ ROK

Během jiného soudního roku soudce poučí rodiče o průběhu řízení, o principech, kterými se bude řídit při posuzování rodičovských kompetencí (tzn. dle faktického chování, kterého je svědkem nebo které mu zprostředkuje OSPOD či CPP, p.o.; dle projevů vůle hledat řešení v zájmu dítěte a aktivního uchopení rodičovské odpovědnosti, tj. vůle domlouvat se a hledat společné řešení nebo dodržovat zatímní dohody). Soudce při neformálním jednání vyslechne příběh každého z rodičů, zeptá se na jejich představu řešení situace a společně s opatrovníkem nezletilého se snaží zprostředkovat dohodu mezi rodiči. Pokud rodiče v průběhu jiného soudního roku dohodu o předmětu řízení neuzavřou, snaží se soudce identifikovat důvody, které tomu brání a vede rodiče k jejich odstranění doporučením odborné pomoci. Rodiče jsou dále vedeni k zajištění důkazů potřebných pro řízení, jsou informováni o rodičovském plánu a jsou "odesláni" k soudnímu tajemníkovi.

Výstupem je protokol o jiném soudním roku, ideálně se zatímní dohodou. Je-li dosaženo dohody o předmětu řízení, soudce ihned nařídí jednání a pokud účastníci souhlasí se zkrácením lhůty k předvolání, pokračuje protokolem o jednání.

SOUDNÍ TAJEMNÍK

Náplní práce soudního tajemníka je edukace rodičů a naplňování participačních práv dítěte. Edukací rodičů se rozumí rozhovor s rodiči bezprostředně po jiném soudním roku, během něhož je jim vysvětlena rodičovská odpovědnost a povinnosti z ní vyplývající, práva dítěte, jeho potřeby, možné následky rodičovského sporu aj. Pomáhá rodičům vypracovat rodičovský plán a to i v případě, že dohodu již mají nebo se ji chystají uzavřít. Pokud dohodu nemají, vede je k uzavření zatímní dohody, zprostředkovává termín pro první sezení v poradně (doporučená nebo uložená odborná pomoc).

ODBORNÁ POMOC
- EDUKACE -

V průběhu 3 týdnů (od jiného soudního roku do 1. jednání) proběhnou maximálně 4 setkání. První informační schůzka s oběma rodiči "definuje zakázku", poučí rodiče o průběhu doporučené odborné pomoci, seznámí je s pravidly poskytování odborné pomoci, mlčenlivosti a sdělování údajů soudu a poskytování sociálně-právního poradenství. Pracovník se zeptá, zda u jiného soudního roku došlo k zatímní dohodě o předmětu řízení a pokud ne, vede rodiče k jejímu uzavření. Domluví termín dalšího setkání (společného, či odděleného).

DÍTĚ SE MUSÍ STÁT STŘEDEM NIKOLIV STŘETEM ZÁJMU RODIČŮ

Obsahem dalších setkání je poskytnutí sociálně-právního poradenství (o průběhu soudního jednání, postupu zainteresovaných subjektů, roli OSPOD jako kolizního opatrovníka). S rodiči je hovořeno o obsahu rodičovské odpovědnosti, rodičovských kompetencích, roli obou rodičů v životě dítěte, vzájemném respektování rodičů v jejich rodičovských rolích, o právech dítěte na péči obou rodičů a kontakt s nimi. Zdůrazňuje se důležitost pozitivní komunikace o záležitostech dítěte, oddělení partnerského konfliktu od rodičovství, mluví se o dopadech rodičovského konfliktu na dítě. Rodiče jsou vedeni k převzetí rodičovské odpovědnosti, odpovědnosti za budoucí život dítěte a smírnému řešení. Snahou je obnovení komunikace mezi rodiči o zájmu jejich dětí, posunutí zájmů dítěte a jeho současné situace do středu zájmu obou rodičů. Cílem je společné vypracování písemného seznamu konkrétních pravidel, která budou upravovat budoucí styk s dítětem a péči o něj. Rodiče jsou vedeni k tomu, aby přiměřeným způsobem o situaci informovali dítě, naslouchali jeho přáním a respektovali jeho potřeby.

VÝSLEDKY ODBORNÉ POMOCI:

- rodiče se dohodnou - Výsledkem je zpětvzetí návrhu zpravidla spojené s mimosoudní dohodou (založená jen u rodičů, popř. předložená k založení OSPOD či soudu společně se zpětvzetím návrhu) nebo dohoda předložená rodiči soudu ke schválení (příp. nad její rámec písemně formulovaný seznam pravidel, na kterém se oba rodiče shodli). Poradna posléze poskytuje rodičům podporu při zavádění těchto pravidel do praxe a jejich dodržování. Dohodu předloží soudu rodiče. Při sepisování dohod o předmětu soudního řízení (nejčastěji péče, výživa, styk) se použijí vzory vykonatelných výroků. Pokud se rodiče domluví i na jiných otázkách, srozumitelným a určitým způsobem se zachytí obsah jejich dohody.
- rodiče se nedohodnou - Poradna sděluje soudu na základě jeho žádosti, zda rodiče odbornou pomoc vyhledali a zda se dohodli na předmětu řízení. Vyjádří se k průběhu poskytované sociální služby a (ne)doporučí případnou další odbornou pomoc a její formu.
- rodiče se nedohodli ve lhůtě do nařízeného jednání, ale existuje šance, že při pokračování odborné pomoci mohou dohody dosáhnout - Rodiče jsou vedeni k další spolupráci s psychologem poradny. Tuto skutečnost sdělí rodiče soudu, ten jednání odročí až na dobu tří měsíců (po konzultaci s poradnou). Následně se postupuje podle první či druhé varianty.
- obnovení komunikace mezi rodiči o zájmu jejich dětí
- posunutí zájmů dítěte a jeho současné situace do středu zájmů obou rodičů
- právo dítěte na péči obou rodičů, kontakt s otcem i matkou
- projednání a snaha o společné vypracování písemného seznamu konkrétních pravidel, která budou upravovat budoucí styk s dětmi a péči o ně

MLČENLIVOST POSKYTOVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Rodiče jsou při první návštěvě informováni (písemně i ústně), že přicházejí v souvislosti s probíhajícím soudním řízením a proto může soud požádat o sdělení informací týkajících se poskytování služeb CPP (doporučená i uložená odborná pomoc).

VZOR:
Rodičům .... bylo soudem doporučeno, aby vyhledali odbornou pomoc v Rodinné a manželské poradně Nový Jičín - Centrum psychologické pomoci.
Jednání je nařízeno na .....
Dle § 128 osř a § 100/3 z. 108/2006 Vás soud uctivě žádá o sdělení, zda rodiče u Vás odbornou pomoc vyhledali, zda se dohodnutých setkání účastnili, zda došlo k uzavření dohody nebo zatímní dohody. Dále žádáme o zhodnocení průběhu poskytované sociální služby.
Máte-li za to, že by v projednávané věci bylo vhodné, aby byla rodičům uložená další odborná pomoc, žádáme o doporučení její formy.

DOTAZ NA POSKYTOVATELE SOCIÁLNÍ SLUŽBY:

§ 100/3 z. 108/2006 údaje týkající se osob, kterým jsou poskytovány sociální služby nebo příspěvek, které se subjekty uvedené v odstavcích 1 a 2 při své činnosti dozvědí, sdělují jiným subjektům, jen stanoví-li tak tento zákon nebo zvláštní zákon 35); jinak mohou tyto údaje sdělit jiným subjektům jen s písemným souhlasem osoby, které jsou poskytovány sociální služby nebo příspěvek.

SOUDCE

Pokud se rodiče nedohodnou, musí spor ukončit rozhodnutím soud. Z čeho může soudce vycházet při autoritativním rozhodování?

- projevy rodičovských kompetencí – který rodič je spíše schopný nahlížet na věc optikou dítěte, který více respektuje druhého v jeho rodičovské roli, který nevyužívá konfliktní strategii, který dokáže oddělit partnerský konflikt od rodičovství ap.
- vůle uzavřít zatímní dohodu o předmětu řízení a dodržovat ji
- postoj rodičů k dobrovolné a uložené odborné pomoci – účast, aktivita, ochota řešit problém
- faktické chování a projevy před soudem, OSPOD a poskytovateli odborné pomoci

NOVÉ NÁSTROJE

- společná schůzka rodičů na OSPOD
- edukace rodičů
- soudní tajemník
- informační leták
- rodičovský plán
- kroužek Dětský průvodce světem rozvodu (zapojení dítěte)
- koordinovaný postup (soustředěný tlak na rodiče, jejich efektivní zapojení do řešení)
- rychlý sled (deeskalace sporu, umocnění tlaku na rodiče k převzetí rodičovské odpovědnosti za budoucí život dítěte)
- využívání jiného soudního roku
- webové stránky OS Nový Jičín s informacemi týkajícími se řízení soudu ve věci péče o nezletilé

VZORY A ZDROJE INFORMACÍ

NOVÉ NÁSTROJE

- www.cochem.cz
- Materiály OS Nový Jičín: měnila se strana Justice https://justice.cz/web/okresni-soud-v-novem-jicine/zakladni-informace?clanek=rizeni-ve-vecech-pece-o-nezletileho
- Informace pro rodiče a jejich děti, České Budějovice: http://rodina.c-budejovice.cz/spolecne-i-po-rozchodu
- Informační leták pro rodiče, Praha 8: https://www.praha8.cz/file/auY/Informace-pro-zakonne-zastupce.pdf
- Webová stránka pro děti, jejichž rodiče se rozvádí: http://www.pravonarodice.cz/
- Kroužek pro děti, jejichž rodiče se rozvádí: http://www.detskypruvodcerozvodem.cz
- ARCHIPELAGO - Aplikace pro odborníky pracující s dítětem v situaci rozvodu jeho rodičů: https://www.games4therapy.com/produkty/
- Publikace UMPOD, Interdisciplinární spolupráce v nejlepším zájmu dítěte: https://www.umpod.cz/fileadmin/user_upload/Evropsky_projekt_Rozvoj_partnerstvi/Sborniky/Interdisciplinarni_spoluprace_v_nejlepsim_zajmu_ditete.pdf
- Léták - OS Nový Jičín https://justice.cz/documents/40329/1834032/Leták/90a827cc-5999-4dd1-bb43-1dc2992419fb

AUTOR

Markéta Nováková, Cochem.cz, z.s.
ve spolupráci s Mgr. Pavla Poláková
a Mgr. Pavla Churavá
www.cochem.cz
www.facebook.com/cochemskymodel

PDF MANUÁL VZNIKL ZA PODPORY NADACE SIRIUS

NADACE SIRIUS